

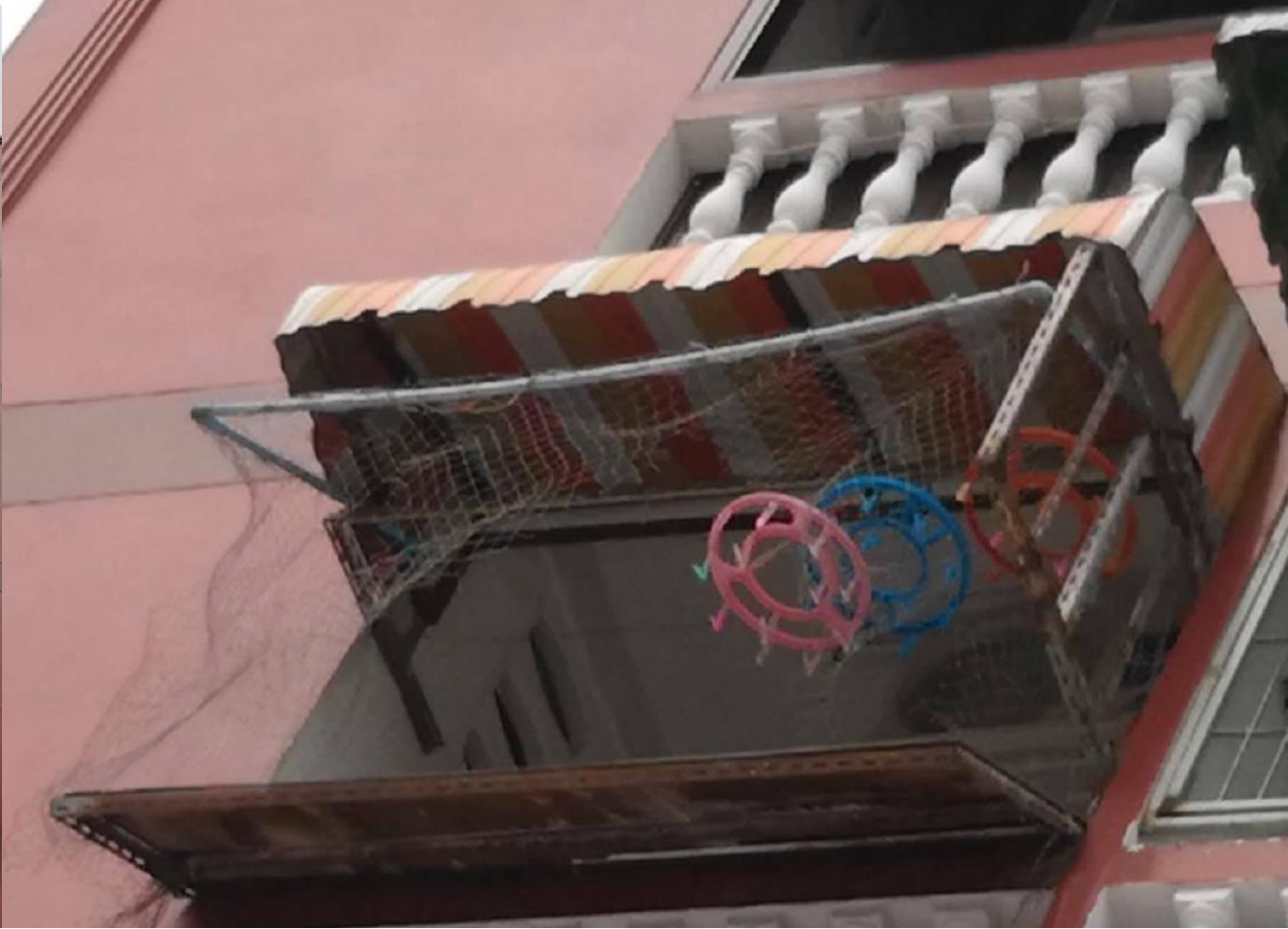

มหาวิทยาลัยมหิดล
สถาบันแห่งชาติ
เพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว

การปล่อยให้เด็กอยู่ตามลำพัง “Home Alone”

บทเรียนจากกรณีที่เกิดตกตึก 4 คน ที่สังคมต้องทบทวนว่า
“เด็กอายุเท่าไร ที่สามารถดูแลตนเองและถูกทิ้งให้อยู่ในบ้าน
ตามลำพังได้”

อ.นพ.สมบูรณ์ หทัยอยู่สุข สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็ก
และครอบครัว

การปล่อยเด็กให้อยู่บ้านเพียงลำพัง (home alone) กับ การละเลยทอดทิ้ง (Neglect)

- การปล่อยเด็กให้อยู่บ้านเพียงลำพัง เป็นคำถามที่เกิดขึ้นมากมายและยาวนานในสังคมตะวันตก เนื่องจากสิทธิและสวัสดิภาพของเด็กเป็นเรื่องที่ถูกให้ความสำคัญเป็นอันดับต้นๆ
- การปล่อยเด็กให้อยู่บ้านเพียงลำพัง (home alone) กับ การละเลยทอดทิ้ง (Neglect) มีเส้นขีดคั่นที่แตกต่างกันไปตามบรรทัดฐานของแต่ละสังคม
- แต่ในความเป็นจริง เด็กทุกคนในแต่ละประเทศมีพัฒนาการทางสมองความสามารถด้านสติปัญญา (cognitive) ตามระดับอายุ ตามธรรมชาติที่ไม่แตกต่างกัน แตกต่างกันไปประสบการณ์การเรียนรู้ที่ครอบครัวและสังคมจัดให้

การปล่อยเด็กให้อยู่บ้านเพียงลำพัง (home alone) กับ การละเลยทอดทิ้ง (Neglect)

- ประเทศพัฒนาส่วนใหญ่ไม่มีกฎหมายกำหนด แต่กำหนดเป็นคำแนะนำครอบครัว

The law on leaving your child on their own

The law doesn't say an age when you can leave a child on their own, but it's an offence to leave a child alone if it places them at risk.

Use your judgement on how mature your child is before you decide to leave them alone, eg at home or in a car.

The [National Society for the Prevention of Cruelty to Children \(NSPCC\)](#) says:

- children under 12 are rarely mature enough to be left alone for a long period of time
- children under 16 shouldn't be left alone overnight
- babies, toddlers and very young children should never be left alone

Parents can be prosecuted if they leave a child unsupervised 'in a manner likely to cause unnecessary suffering or injury to health'.

การปล่อยเด็กให้อยู่บ้านเพียงลำพัง (home alone) กับ การ ละเลยทอดทิ้ง (Neglect)

Only three States currently have laws regarding a minimum age for leaving a child home alone.

Illinois law requires children to be 14 years old before being left alone; in Maryland, the minimum age is 8, while in Oregon, children must be 10 before being left home alone

การปล่อยเด็กให้อยู่บ้านเพียงลำพัง (home alone) กับ การ ละเลยทอดทิ้ง (Neglect)

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 หมวด 2
มาตรา 25 กล่าวว่า ระบุว่า ผู้ปกครองต้องไม่กระทำการละทิ้งเด็ก
ไว้ ณ สถานที่ใดๆ โดยไม่จัดให้มีการป้องกันดูแลสวัสดิภาพ
หรือให้การเลี้ยงดูที่เหมาะสม โดยผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษ
จำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้ง
จำทั้งปรับ

การปล่อยเด็กให้อยู่บ้านเพียงลำพัง (home alone)

1. การพิจารณาและเตรียมการก่อนให้เด็กอยู่บ้านเพียงลำพัง

อายุของเด็กจะสัมพันธ์กับระดับพัฒนาการ ทั้งด้าน ร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม หลักการที่ควรคำนึงถึงเบื้องต้นก็คือ หากเด็กยังต้องได้รับการดูแลจากผู้ใหญ่โดยใกล้ชิด เด็กคนดังกล่าวไม่ควรถูกทิ้งไว้ที่บ้านตามลำพัง ซึ่งจากหลักการที่กล่าวมาจะนำมาซึ่งการพิจารณาเด็กจำเพาะแต่ละรายลงไป โดยพัฒนาการด้านความคิดเชิงตรรกะนั้นจะมาพร้อมกับความเป็นวัยรุ่นของเด็ก คือช่วงอายุประมาณ 12 ปีเป็นต้นไป เด็กวัยนี้จะเริ่มมีความสามารถคิดแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ตัดสินใจภาวะฉุกเฉินต่างๆ ได้ดี เมื่อได้รับการสอน ฝึกฝนที่ดี

เด็กที่จะอยู่บ้านเพียงลำพังควรมีความพร้อมดังนี้

หากจำเป็นต้องให้เด็กอยู่บ้านเพียงลำพัง อาจจะใช้ช่วงอายุดังกล่าวเป็นหลัก ทั้งนี้ ผู้ปกครองต้องพิจารณาตัวเด็กว่า

- สภาพร่างกายและสภาพจิตใจแข็งแรง ไม่มีโรคเรื้อรังที่ผู้ปกครองจำเป็นต้องดูแลใกล้ชิด
- มีพฤติกรรมดูแลตนเองได้ ไม่ดื้อ ซน มากเกินไป พอจะยอมรับกฎเกณฑ์ เข้าใจและปฏิบัติตามกฎได้
- สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและปัญหาฉุกเฉินได้ เช่น ปิดเปิดประตู ล้อคประตูได้ รู้เบอร์โทรฉุกเฉิน โทรได้ พูดอธิบายเหตุการณ์ได้ เมื่อมีคนแปลกหน้าจะเข้ามาในบ้าน หรือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน เด็กจะปฏิบัติอย่างไรต่อสถานการณ์ดังกล่าว โดยอาจจะมีการซักซ้อมบทบาทสมมติกับเด็กเพิ่มเติม เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจ

เด็กที่จะอยู่บ้านเพียงลำพังควรมีความพร้อมดังนี้

- มีความมั่นใจในการอยู่บ้านเพียงลำพัง ไม่รู้สึกกลัว เหงา เครียด ผู้ปกครองควรเปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุยถึงเรื่องดังกล่าวว่ารู้สึกอย่างไร
- มีความรู้เท่าทันในการใช้ social media อย่างปลอดภัย ไม่ถูกเข้าถึงตัวโดยผ่านการรับรู้ข้อมูลทาง social media
- หากต้องดูแลเด็กเล็กกว่าด้วย เด็กต้องมีอายุมากกว่า 15 ปีขึ้นไป

สิ่งที่ผู้ปกครองควรเตรียมตัว

- ติดหมายเลขโทรศัพท์ที่สำคัญไว้ในที่มองเห็นง่าย เช่น หมายเลขโทรศัพท์มือถือของผู้ปกครองหรือญาติที่สนิท หมายเลขสำหรับแจ้งเหตุด่วนเหตุร้าย 191
- เก็บสิ่งของและยาอันตรายไว้ในที่ปลอดภัย เด็กไม่สามารถเอื้อมถึงได้ หรือควรเก็บไว้ในตู้ที่มีกุญแจ
- ซ่อมแซมแก้ไขสภาพอาคาร ที่เป็นจุดเสี่ยงที่เด็กเข้าถึงได้
- สื่อสารกับเด็กถึงกฎ กติกา ในการอยู่บ้านเพียงลำพังว่าอะไรที่เด็กสามารถทำได้ อะไรที่ห้ามเด็กทำ
- แจ้งเวลาที่แน่ชัดกับเด็กว่าผู้ปกครองจะกลับมาบ้านเมื่อใด
- เตรียมแผนการล่วงหน้าให้เด็ก กรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉิน
- อาจจะแจ้งเพื่อนบ้านไว้ด้วย หากมีเพื่อนบ้านที่ไว้วางใจ

การปล่อยเด็กให้อยู่บ้านเพียงลำพัง (home alone)

2. เมื่อเด็กต้องอยู่บ้านเพียงลำพัง

สิ่งที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติขณะที่เด็กอยู่บ้านเพียงลำพัง คือ

- โทรศัพท์สอบถามเด็กเป็นระยะๆ ตามความเหมาะสม
- รีบแจ้งเด็ก หากผู้ปกครองเปลี่ยนแปลงเวลาในการเดินทางกลับบ้าน
- หากเกิดกรณีฉุกเฉิน รับสายโทรศัพท์เด็ก และดำเนินการตามแผนการที่วางไว้
- หากไม่มีความจำเป็น ไม่ควรให้เด็กอยู่บ้านเพียงลำพังโดยไม่มีผู้ดูแลทดแทนในเวลานาน หรือบ่อยจนเกินไป

การปล่อยเด็กให้อยู่บ้านเพียงลำพัง (home alone) กับ การ
ละเลยทอดทิ้ง (Neglect)

3. กฎหมาย และระบบช่วยเหลือในการดูแล และคุ้มครองเด็กของสังคม

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 หมวด 2 มาตรา 25
กล่าวไว้ว่า ผู้ปกครองต้องไม่กระทำการละทิ้งเด็กไว้ ณ
สถานที่ใดๆ โดยไม่จัดให้มีการป้องกันดูแลสวัสดิภาพหรือให้
การเลี้ยงดูที่เหมาะสม โดยผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่
เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้ง
ปรับ

~~ครอบครัวและเด็กที่เต็มศักยภาพที่มีอยู่แล้ว~~

การปล่อยเด็กให้อยู่บ้านเพียงลำพัง (home alone) กับ การ
ละเลยทอดทิ้ง (Neglect)

3. กฎหมาย และระบบช่วยเหลือในการดูแล และคุ้มครองเด็กของสังคม

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 หมวด 2 มาตรา 25
กล่าวไว้ว่า ผู้ปกครองต้องไม่กระทำการละเมิดสิทธิเด็กไว้ ณ
สถานที่ใดๆ โดยไม่ทำให้มีภัยแก่เด็กหรือทำให้เด็ก
การเลี้ยงดูที่เหมาะสม โดยผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่
เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้ง
ปรับ

แต่ไม่เพียงพอต่อการ
ป้องกันคุ้มครองให้เด็ก
ปลอดภัย

เครือข่าย เพื่อนบ้าน ชุมชน ครู แพทย์ พยาบาล ช่วยกันประเมินความ เสี่ยงต่อการอยู่รอดปลอดภัยของเด็ก และเปิดสวิทช์สตาร์ทระบบ คุ้มครองเด็กมือจำเป็น

- **มาตรา ๒๙** ผู้ใดพบเห็นเด็กตกอยู่ในสภาพจำต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพตามหมวด ๓ และหมวด ๔ จะต้องให้การช่วยเหลือเบื้องต้นและแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา ๒๔ โดยมีชักช้า
- แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ที่รับตัวเด็กไว้รักษาพยาบาล ครู อาจารย์ หรือนายจ้าง ซึ่งมีหน้าที่ดูแลเด็กที่เป็นศิษย์หรือลูกจ้าง จะต้องรายงานให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา ๒๔ ทราบโดยมิชักช้า หากเป็นที่ปรากฏชัดหรือน่าสงสัยว่าเด็กถูกทารุณกรรมหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการเลี้ยงดูโดยมิชอบ
- การแจ้งหรือการรายงานตามมาตรานี้ เมื่อได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครองและไม่ต้องรับผิดชอบทางแพ่ง ทางอาญาหรือทางปกครอง

เมื่อเปิดปุมสตาร์ทแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ จะเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยเหลือเด็กและครอบครัว

- มาตรา ๓๓ ในกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา ๒๔ ได้รับแจ้งจากบุคคลตามมาตรา ๒๙ หรือพบ เห็นเด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์ตามมาตรา ๓๒ ให้พิจารณาให้การสงเคราะห์ตามวิธีการที่เหมาะสม ดังต่อไปนี้
- (๑) ให้ความช่วยเหลือและสงเคราะห์แก่เด็กและครอบครัวหรือบุคคลที่อุปการะเลี้ยงดูเด็ก เพื่อให้สามารถ อุปการะเลี้ยงดูเด็กได้ตามมาตรา ๒๓
- (๒) มอบเด็กให้อยู่ในความอุปการะของบุคคลที่เหมาะสมและยินยอมรับเด็กไว้อุปการะเลี้ยงดูตามระยะเวลา ที่เห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินหนึ่งเดือน ในกรณีที่ไม้อาจดำเนินการตาม (๑) ได้
- (๓) ดำเนินการเพื่อให้เด็กได้เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม
- (๔) ส่งเด็กเข้ารับการอุปการะในครอบครัวอุปถัมภ์หรือสถานรับเลี้ยงเด็กที่เหมาะสมและยินยอมรับเด็กไว้อุปการะ (๕) ส่งเด็กเข้ารับการอุปการะในสถานแรกรับ (๖) ส่งเด็กเข้ารับการอุปการะในสถานสงเคราะห์ (๗) ส่งเด็กเข้าศึกษาหรือฝึกหัดอาชีพ หรือส่งเด็กเข้าบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพศึกษา หรือฝึกหัดอาชีพในสถานพัฒนาและฟื้นฟู

มหาวิทยาลัยมหิดล

สถาบันแห่งชาติ

เพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว

เมื่อไรควรสงสัยว่าเด็กถูกเลี้ยงดูไม่ เหมาะสมในเนอสเซอรี่

ใครต้องรับผิดชอบ แม่ หมอ ตำรวจ หรือ เจ้าหน้าที่คุ้มครอง
เด็ก

หมวด ๖ สถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถาน
สงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนา
และฟื้นฟู

- มาตรา ๕๒ ภายใต้บังคับของมาตรา ๕๑ ผู้ใดจะจัดตั้งสถานรับเลี้ยง
เด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และ
สถานพัฒนาและฟื้นฟู ต้องขอรับใบอนุญาตต่อปลัดกระทรวงหรือ
ผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี การขอรับใบอนุญาต การออก
ใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาต การให้ต่ออายุ ใบอนุญาตการ
ขอรับใบแทนใบอนุญาตที่สูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุด การออกใบ
แทนใบอนุญาตและการเพิกถอนใบอนุญาต ให้เป็นไปตาม
หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง และให้เสีย
ค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

- มาตรา ๖๑ ห้ามมิให้เจ้าของ ผู้ปกครองสวัสดิภาพ และ ผู้ปฏิบัติงานในสถานรับเลี้ยงเด็กสถานแรกรับ สถาน สงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและ ฟื้นฟู ทำร้ายร่างกายหรือจิตใจ กักขัง ทอดทิ้ง หรือลงโทษเด็ก ที่อยู่ในความปกครองดูแลโดยวิธีการรุนแรงประการ อื่นเว้นแต่ กระทำเท่าที่สมควรเพื่ออบรมสั่งสอนตามระเบียบที่รัฐมนตรี กำหนด

มีบาดแผลหลายรูปแบบที่เป็นข้อกำหนดให้ทาง
การแพทย์ต้องสงสัยว่าเป็นบาดแผลที่ไม่น่าจะเกิด
จากอุบัติเหตุ และ แพทย์ พยาบาล ต้องรายงาน
เจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก มิใช่ให้ผู้ปกครองไป
ดำเนินการเอง

เครือข่ายเพื่อนบ้าน ชุมชน ครู แพทย์ พยาบาล ช่วยกันประเมินความเสี่ยงต่อการอยู่รอดปลอดภัยของเด็ก และเปิดสวิทช์สตาร์ทระบบคุ้มครองเด็กมือจำเป็น

- **มาตรา ๒๙** ผู้ใดพบเห็นเด็กตกอยู่ในสภาพจำต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพตามหมวด ๓ และหมวด ๔ จะต้องให้การช่วยเหลือเบื้องต้นและแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา ๒๔ โดยมีชักช้า
- แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ที่รับตัวเด็กไว้รักษาพยาบาล ครู อาจารย์ หรือนายจ้าง ซึ่งมีหน้าที่ดูแลเด็กที่เป็นศิษย์หรือลูกจ้าง จะต้องรายงานให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา ๒๔ ทราบโดยมิชักช้า หากเป็นที่ปรากฏชัดหรือน่าสงสัยว่าเด็กถูกทารุณกรรมหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการเลี้ยงดูโดยมิชอบ
- การแจ้งหรือการรายงานตามมาตรานี้ เมื่อได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครองและไม่ต้องรับผิดชอบทางแพ่ง ทางอาญาหรือทางปกครอง

- มาตรา ๓๐ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามหมวด ๓ และหมวด ๔ มีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้ (๑) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะใด ๆ ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกเพื่อตรวจค้นในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามกฎหมายเด็ก มีการกักขังหรือเลี้ยงดูโดยมิชอบ แต่ในกรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่าหากไม่ดำเนินการในทันทีเด็กอาจได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ หรือถูกนำพาไปสถานที่อื่นซึ่งยากแก่การติดตามช่วยเหลือ ก็ให้มีอำนาจเข้าไปในเวลาภายหลังพระอาทิตย์ตกได้